

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titvlvs II. De Clericis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

nos sufficere, Ita *Bartol. Rocbus, Panorm. Covarr. Navarr. & alii apud Suar. cit. l. 7. de legib. c. 15. n. 2.* ubi etiam rationem addit, quia jura dicunt ad hoc, ut præscripta censeatur consuetudo, sufficere, quod longæva sit, seu longi temporis,

quod est decem annorum. Nec atinet distinguere inter consuetudinem, que contra præsentis, vel abentes invaluit; cum nulla non præsentibus, & tolerantibus aliis, si non omnibus, quibus tamen frequentetur.

TITVLVS II.

De Clericis.

Clericorum nomine continentur, quicumque ordines vel primam tonsuram habent, in quacunque dignitate aut gradu sint, *c. Cum contingat, de sta. & qual. ex quo ad servitium Dei electi sunt.* Vnde omnes, qui non sunt laici, dicuntur clerici *c. Duo sunt 12. Q. 1. la materia favorabili quoque eo nomine gaudent etiam Episcopi, & regulares: in odiosa verò excluduntur Episcopi, & constituti aliquâ dignitate: Item Canonici, Monachi, & religiosi, c. Quàm periculosum, de sent. excom. in 6 & c. Fidei fervorem, de heret. col.* Est etiam in ejusmodi personis qualitas super alios, quæ in simplicibus clericis non reperitur. De clericis igitur est ordinis

XII.

DIFFERENTIA I.

Clerici iure Canonico in terris Ecclesie, & Imperii prohibentur docere, & audire ius civile, c. Super specula, de privileg. Secundùm leges verò omnibus id licet, arg. l. Nec non, §. Quod eis, n. Ex quibus causis major. Ioan. Bapt. à S. Blas. 34.

I. Verba citati *cap. Super specula, ista sunt: Firmiter interdiciamus (ait Honorius III.) & districtius inhibemus, ne Parisiis, vel in civitatibus, seu aliis locis vicinis, quisquam docere, vel audire ius civile præsumat: & qui contra*

feterit, non solum à causarum patrocinis interim excludatur, verum etiam per Episcopum loci excommunicacionis vinculo innodetur. De mente Pontificis non eadem interpretum, & DD. sententia est. Non pauci censent prohibitionem

hibitionem non concernere alios, præterquam monachos, Sacerdotes, Archidiaconos, Diaconos, plebanos, præpositos, cantores, aliosque personarum habentes, c. *Non magnopere*, & c. ult. *Ne clerici, vel monachi*, cujus idem Honorius auctor est. Aliis de clero Juris civilis studium minime prohibendum esse, licet in sacris sint constituti, aut parochiale beneficium habeant, quemadmodum probat textus, c. *Ne clerici, vel monachi*, in 6. & notat Glossa in v. *Literarum*, c. *Cum ex eo de elect.* in 6. quam singularem vocat, & sequitur Navarr. in *Man.* c. 27. n. 116. Et juxta hanc assertionem intelligestextum cap. 2. hoc tit. in 6. ubi clericis studentibus Jus civile in scholis Romanæ urbis conceditur privilegium percipiendi fructus in absentia, ut nimiram locum habeat in clericis non sacerdotibus, aut dignitatem habentibus. V. Zerola in *Praxi episc.* Part. 1. v. *Studium*, §. *Primum dubium*.

II. Contra alii universè de omnibus clericis loqui prædictum c. *Super specula*, existimant, ita ut omnibus omnino Juris profani, seu civilis studium prohibeatur. Nam summo Pontifici (ajunt) plenissima concessa potestas est, non solum in ecclesiasticas personas, sed etiam in laicas quoad spiritualia & temporalia, ut disponat, eo modo, quo sibi ad finem spiritualem necessarium esse videtur, c. *Per venerabilem, qui filii sim legitimi*. Ex licet auctem perspicuum est, legum civilium tractationem ideo vetari, quia cleri-

cis ad majora & utiliora destinatis non conducit, sed relicto sæcularium legum studio in sacrarum literarum intelligentiam magno nitu & fervore incumbere eos oportet. Præposterum sane est Theodosii, aut Justiniani Imperatoris circa mundana commercia constitutiones potius inquirere & excutere, quam Christi servatoris nostri, & cælestis magistri saluberrimam, & maxime necessariam doctrinam attendere, sine qua non dico ecclesiæ ministri, sed ne quidem christiani hominis nomen, ac dignitatem obtinere possumus. Quemadmodum igitur supremus Ecclesiæ moderator pontifex boni spiritualis intuitu modum docendi linguam Hebraicam, Arabicam, & similes præscribit in *Clem. 1. de Magistris*, & modum expensarum in gradu cujuslibet scientiæ acquirendo, ita hinc ad eundem spiritualem finem, omnibus etiam laicis vetat Juris civilis studio vacare, ne periculum à sacrarum literarum amore & cognitione avocentur, v. *Barb. in c. cis. Super specula, de privileg.* in 6.

His tamen non obstantibus Zerola in *Praxi episc.* v. *Studium*, §. *Ad secundum*, cum *Abb. & Gomesio* asserit licere etiam monachis Juri civili vacare, si prius addiscant Jus Canonicum, & ad illius intelligentiam postea legibus incumbant. Et hoc etiam à *Sily.* confirmari

videtur in v. *Sci.*
entia. *Sci.* duo obicuntur
H

DIFFERENTIA 2.

Omnis cessio recepta per clericum à laico Iure Canonico presumitur simulata.
 c. Ex parte. de alien. judic. mut. cau. sâ facta. Secus est Iure civili,
 nisi aliter probetur de fraude, vel simulatione, l. per di-
 versas, l. ab Anastasio, C. Mandatur, Ioan.

Bapt. à S. Blasio 96.

I. **C**edere in Iure dicebantur olim, qui dominium rei suæ in alium transferebant, à quo ipsi abibant. *Ulpian. in Epitome tit. 19.* In Iure cedit Dominus, vendicat is, cui ceditur, addicit prator. Hic de ea cessione sermo est, per quam alius alteri Ius suum tradit, sive id in rebus corporalibus, sive incorporalibus fiat. *Gregorii IX. in cita. c. mens est,* prohibere clericis, ne accipiant, emanque causas sæcularium eo fine, ut laicos ad forum Ecclesiæ trahant: factam verò cessionem actionis seu litis à laico non valituram, utpote simulatè conceptam; nisi fortè (quam limitationem interpretes addunt) fiat clerico ut conjunctæ personæ. Clericus enim ratione fori potentior esse videtur eo scilicet casu, quo iurisditionis privilegio coercere laicum potest. *Mascard. de prob. Concl. 558. n. 21. Surd. decis. 22. n. 29.* Nec semper ut invalida rejicitur cessio, sed tunc, quando dubia est illius justitia, & sinceritas.

II. An autem hic, & quomodo Ius ci-

vile à Canonico dissentiat, non laico perspicuum est. Nam in l. per diversas, prohibet Anastasius Imperator, ne quæ actionem, quam habet adversus alium vendat, quia presumitur, quod sit simulata, & non ve a venditio. Redimere verò litem, quæ est centum, pro 20 non potest agere nisi pro 20. & usuris. Iure cohæredes tamen potest cessione fieri, si creditor accepit à suo debitore nomine sui debitoris, in solutum agere potest. In l. seq. Ab Anastasio contra quosdam, qui prioris legis invertere prescriptum nitentur, eadem prohibitio confirmatur, v. *Tholos. l. 21. c. 20. n. 7.* apud Gallos specialiter prohiberi cessionem actionis in scholasticos, propter privilegia, quibus fruuntur militum, te litem, & affectionis causâ in filios, fratres, aut nepotes scholares. Et hoc & in alios alterius privilegii, non permittitur ex Paris. Senatus decreto.

XIV.

DIFFERENTIA 3.

Iure civili cuiuslibet licitum est pro defensione rerum suarum occidere alium, si aliter rem suam defendere non possit, l. 4. n. Ad l. aquil. l. Furcem nocturnum, n. ad l. Corn. de sicariis. Iure Canonico autem clericis id prohibetur, c. Suscepimus, de homicid. & ibi G. off. Galvan. 90.

Bapt. a S. Blasio 139.

I. Egi 4. cit. verba sunt, si servum tuum latronem insidiantem mihi occidero, securus ero, nam adversus periculum naturalis ratio permittit se defendere. Vnde interpretes inferunt: Nemo igitur punietur, qui maluit resistere, quam fugere. Nec enim ea lex fugam imperat, quæ vim vi repellere permittit; nec tantum protegere, sed etiam propulsare licet, etiam ministris Ecclesie cum sacris vacant, v. Panorm. in c. Clerici, de vita & honest. Clericor. Decium in l. Vi vim, n. 31. n. de iust. & iur. Covar. in clem. Si furiosus, par. 3. §. und. Farinac. par. 5. Q. 125. n. 168. Fachin. l. 1. controv. loria, c. 31 §. Postrema. Vbi hanc sententiam verissimam esse pronunciat, omnesque quoad rem ipsam consentire, probatque ex l. Furem, cit. l. Vt allegas Casd. Tit. & l. 1. C. Vnde vi, ubi Imperator moderamen inculpatæ tutelæ requirit. Tunc enim res suas defendit quis cum tali moderamine, cum aliter eas tueri absque periculo suo non potest. Adde c. In- rufecisti, de homic. ibi re tuaque liberando, & c. Dilecto, de sent. excom. in 6. Deniq; l. Furem nocturnum, impunè laturum dicitur eum, qui nocturnum furem occidit, si parcere ei sine periculo suo non

potuit. Sine periculo suo, id est, ex mente Gottofredi, sui corporis, vel rerum suarum, quæ scilicet alicujus momenti sunt, nec aliter recuperari posse creduntur.

II. Clericis verò non permitti in vasorem rerum suarum è medio tollere ex c. cit. Suscepimus aliquicum Abbate colligunt, Glossa fanè, potius fugiendum esse dicit, & meritò irregularem fieri, qui, cum fugere posset, omisâ fugâ in vasorem occidit. Sed meliores Theologi & Interpretes ita temperant sententiam illam, ut fugiendum esse dicant, vel suadeant, quando fuga non est ignominiosa, vel periculosa fugienti. Quòd si mortis periculum induceret, vel ex eo, quia inimici à tergo instant, vel aggressor ex fuga majorem capiens audaciam facilius fugientem prehenderet, vel certò sciret clericus, se ab eo superatum cursu, & occisum iri, non fugere teneri aut parcere, nec occidendo irregularitatem incurrere, v. Barb. in c. Suscepimus, Laym. l. 3. par. 3. c. 4. Card. Lugo D. 10. sect. 8 n. 170. Soto l. 5. de iust.

Q. 1. ar. 7. Less. c. 9. Dub. 11.

Tamer. D. 4. q. 8. n. 69.

C 3

XV. DIE.

Clericus etiam juratus secundum canones non potest fori privilegio renuntiare, c. Si diligenti, de foro compet. Iure civili autem videtur posse renuntiare, l. Si quis, C. de pactis. Ioann. Bapt. à S. Blasio 32. Canisius 12.

I. **N**otum est Clericorum duplex privilegium, Canonis, & fori. Ratione illius, qui clericum, suadente diabolo verberat, lata sententiæ excommunicationem incurrit, *c. Si quis, 17. q. 4.* Hujus virtute nullius laici Judicis potestati, & sententiæ subiacet, *c. Vi fama, c. Si iudex, de foro comp. in 6.* His an renuntiare clericus possit, controversatur, & negativè respondetur. Cujus decisionis auctor est *Innoc. III.* ut patet ex *Glossa* narratione. Pisanus quidam clericus cum laico homine pactum inierat juramento addito, ut nisi certam pecuniæ summam præfixo termino solveret, ab eodem laico coram sæculari Judice conveniretur. Recte id fecisset, dubitatum, & Archiepiscopo Pisano propositum est, qui, quòd esset legum Doctor, respondit, se usque ad illud tempus tenuisse, quòd liceat clerico juri suo renuntiare saltem in temporalibus causis, sibi que laicum Judicem constituere, & juramentum de eo præstitum valere. Sed hoc cum ad aures Innocentii III. pervenisset, arguit illum, quòd non meminisset constitutiones illius quæ cavetur, pactis privatorum juri communi & publico non derogari. Cum igitur hoc jus, inquit in Milevitano & Carthaginensi Concilio, sit specia-

liter promulgatum, ne clerici deinceps relicto suo pontifice ad judicia publicè pertrahant, alioqui causam perdam, & communionem habeantur extranei. Scilicet episcopi, & Diaconi, seu quilibet clericus in criminali, seu in civili negotio, si relicto ecclesiastico judicio publicè iudicium se purgare voluerint, etiam si postea sit lata sententiæ, locum suum amittunt, & hoc in criminali actione, in civili non perdam, quòd eviderint, si locum suum maluerint obtinere; manifestè patet quòd non solum in juri, sed etiam in ratione pacisci non possunt, ut sæcularia beneficia subeant, cum non sit beneficium hoc personale, cui renuntiare valeat, sed potius toti ecclesiastico ordini sit potestè indultum, cui privatorum pactis potest derogari. Nec juramentum in hoc servari potuit, quòd contra Canonice statuta illicitis pactationibus informatum. Ita *Innoc. III.*

II. Monet autem *Barbosa* in *ca. diligenti*, considerandam bene rationem esse, quæ hinc Pontifex adducit, quod non in privatum personæ, sed publicè totius ordinis favorem privilegium datum sit, ne clericus in alienum jus consentire possit. Antiquis enim Canonibus sub ea forma privilegium

concessum legitur, ne clerici clericos ad
 iudicia secularia pertrahant, inuitos iu-
 liceat. Volentibus liceret vel ecclesiasti-
 cum, vel laicum iudicem deligere vel ad-
 mittere juxta *l. Si quis conscribendo, C. de
 epis. & cler. & l. pen. de pactis*. Unde *Cui-
 cius in l. Ius publicum, n. de pactis* ausus
 est sugillare pontifices, quod privilegium
 fori clericis datum juris publici esse dixe-
 rit. Quam calumniam Covarr. ut dil-
 linat, leges de sacerdotibus & sacerdotiis
 juris publici esse asserit *l. 1. § huius studii,
 n. de iust. & iure*. Melius alii respondent
 à principio quidem privilegium fori sub
 ea forma concessam fuisse, ne quis invi-
 tus ad seculare iudicium traheretur; sed
 posteriori tempore auctam esse prohi-
 bitionem, & merito constitutum, ut et-
 iam volentes coram seculari iudice, pur-
 gare se, aut litigare, non possint, ut in
*Com. Carth. g. de quo in c. Placuit 11. q. 1.
 decretum est*. Vergit nimirum in oppro-
 brium totius sacri ordinis, si clerici divi-
 nis officiis dedicati per secularia iudicia
 vagentur, ab iis quorum magistri esse de-
 bent, de commissis arguantur. Hinc be-
 ne *Innocentius* initio prædicti cap. utrum-
 que illud Concilium conjunxit, ut o-
 stenderet priorem illam prohibitionem
 non sufficere, & necessariam esse poste-
 riorem, quæ specialiter interdicit cleri-

cis, ne in ullum secularem iudicem con-
 sentiant, aut privilegio suo renuncient.
 Atque ita secundum illam prohibiti-
 onem facile apparet privilegium conces-
 sum non respicere favorem personæ, sed
 totius ordinis, cujus dignitati eatenus
 consultum esse Pontifex voluit.

III. Quod Jus civile attinet, *Iustinia-
 nus in c. Si quis in conscribendo, C. de pactis*
 definit quidem omnes, cujuscunque di-
 gnitatis sint, etiam sacerdotii, non posse
 adversus suam conventionem venire, &
 obligari ex pacto, quo privilegio suo re-
 nunciarunt, ut eorum alio iudice conve-
 niantur; sed pro illo tempore, quo, ut di-
 ximus, nondum aucta fuit prohibitio, &
 constitutum, ne ullus clericus vi aut
 sponte coram non ecclesiastico iudice
 causam agat, vel recipiat, v. *Præsec. in Præxi
 episc. Parr. 2. c. 4. §. de persona rei. Zyanus
 in Respon. de foro compet. §. 2. Tanner. III.
 d. 4. q. 4. n. 28. Lym. l. 3. tr. 4. c. 23. n. 20.* ubi
 addit ne Capitulum quidem renunciare
 posse juri acquisito per statutum, aut
 privilegium, si illud Ecclesiæ
 utile, aut honorifi-
 cum sit.

* *

TITV-